

Отримано: 10.03.2015 р.

Прорецензовано: 23.03.2015 р.

Прийнято до друку: 30.04.2015 р.

Дем'янчук О. І. Фінансові втрати у фінансовому потенціалі регіонів України / О. І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Випуск 28. – С. 91–96.

УДК 336.26

JEL-класифікація: R13, H71

Дем'янчук Ольга Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного університету «Острозька академія»

ФІНАНСОВІ ВТРАТИ У ФІНАНСОВОМУ ПОТЕНЦІАЛІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті проведено дослідження сутності різних видів втрат, проте більшу увагу автором зосереджено на змісті фінансових втрат. Також обґрунтовано сутність фінансових втрат у фінансовому потенціалі регіону. В подальшому автором проведено аналіз фінансових втрат кожної складової фінансового потенціалу регіонів України та визначено наслідки для регіонів. Результатом дослідження є висунення гіпотези щодо взаємозалежності обсягів фінансових втрат у кожній складовій фінансового потенціалу регіонів України внаслідок негативного впливу різних факторів.

Ключові слова: втрати, фінансові втрати, фінансовий потенціал регіону, складові фінансового потенціалу регіону.

Демьянчук Ольга Ивановна,

кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, учета и аудита
Национального университета «Острожская академия»

ФИНАНСОВЫЕ ПОТЕРИ В ФИНАНСОВОМ ПОТЕНЦИАЛЕ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Статья изучает сущность различных типов потерь, однако больше внимания автор сосредоточил на содержании финансовых потерь. Также раскрыто сущность финансовых потерь в финансовом потенциале региона. В дальнейшем автор анализирует финансовые потери каждой составляющей финансового потенциала регионов Украины и определяет последствия для регионов. Результатом исследования является выдвижение гипотезы относительно взаимозависимости финансовых потерь в каждой составляющей финансового потенциала регионов Украины из-за негативного влияния различных факторов.

Ключевые слова: потери, финансовые потери, финансовый потенциал региона, компоненты финансового потенциала региона.

Olha Demianchuk,

PhD, associate professor of Finance, Accounting and Auditing Department, The National University of Ostroh Academy

FINANCIAL LOSSES IN POTENTIAL OF REGIONS IN UKRAINE

The article studies the essence of different types of losses and financial losses in the financial potential of the region. Moreover, the author analyzes financial losses of each constituent of the financial potential of the regions in Ukraine. The result of the research is the hypotheses concerning the interdependence of the volume of financial losses in each constituent of the financial potential of the regions of Ukraine because of the negative impact of various factors.

Keywords: losses, financial losses, financial potential of the region, the constituents of the financial potential of the region.

Постановка проблеми. Фінансовий потенціал регіону є базовою основою його соціально-економічного розвитку. Тому фінансові втрати під час формування або використання фінансового потенціалу призводять до його зменшення. Як наслідок – виникає у регіоні нестача фінансових ресурсів, а також фактичних чи потенційних можливостей їх додаткового залучення чи формування. Враховуючи сучасний стан фінансового забезпечення та економічного розвитку регіонів України, питання фінансових втрат у фінансовому потенціалі регіону є важливим. Саме фінансові втрати у кожній складовій фінансового потенціалу негативно впливають на його формування або використання, тому обрана проблематика дослідження є актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Категорія «втрати» в економічній літературі частіше зустрічається як «втрати бюджету», «податкові втрати», «виробничі втрати», «економічні втрати» [6; 8; 13]. За змістом «виробничих втрат», втрати – це всі операції, які потребують витрат часу і ресурсів, але не підвищують цінність готового товару чи послуги [6]. Тобто, виробничі втрати ототожнюють із додатковими витратами, які не є ефективними або корисними і перетворюються у втрати. Аналогічно ПаатаЛеіашвілі обґрунтовує «економічні втрати» як безрезультативні економічні витрати. Автор наголошує, що це ставлення до безрезультатно використаних корисних обмежених благ. Якщо в результаті

використання економічної корисності не перетворилися на витрати, значить вони перетворилися на втрати. Втрати, так само як і витрати, є знищені корисності [8].

Розглядаючи «податкові втрати», автори розмежують сутність податкових втрат і податкових витрат. А саме, наголошуючи, що податкові втрати – це та сума коштів, яку недоотримає бюджет унаслідок ухилення та уникнення від оподаткування суб'єктами підприємницької діяльності. Тоді як податкові витрати – це втрати держави, зв'язку з наданням податкових пільг, списанням і скороченням податкових зобов'язань, відтермінуванням сплати податкових платежів тощо [13, с. 165]. Проте, саме податкові витрати є наперед сплановані транзакційні витрати які мали б гарантувати зворотній ефект у вигляді збільшення обсягу податкових надходжень унаслідок стимулювання діяльності окремих суб'єктів господарювання.

Тобто, під час розгляду різних видів втрат, науковців поєднують ці категорії як з недовикористаними ресурсами або збитками, так і додатковими витратами, які вимушені здійснювати різні суб'єкти господарювання.

Нас же цікавить категорія «фінансові втрати» або «фінансові втрати у фінансовому потенціалі регіону». Якщо аналізувати визначення «фінансових втрат», яке зустрічається в економічній літературі, можна стверджувати про те, що переважно фінансові втрати розглядають для конкретного суб'єкта господарювання, а не для регіону. Так, Л. І. Донець трактує фінансові втрати як прямий грошовий збиток, який пов'язаний з непередбаченими платежами, виплатою штрафів, сплатою додаткових податків, втратою коштів і цінних паперів. Окрім того, фінансові втрати можуть виникнути в результаті недонадходження грошей із передбачених джерел, через неповернення боргів, несплаті покупцем поставленої йому продукції, зменшенні виручки внаслідок зниження цін на реалізовані продукцію чи послуги. Поряд із цими, можуть бути тимчасові фінансові втрати, зумовлені заморожуванням рахунків, несвоєчасною видачею засобів, відстрочкою виплати боргів [6].

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є визначення фінансових втрат у фінансовому потенціалі регіонів України та їх впливу на кожен складову фінансового потенціалу. Завдання дослідження полягають в обґрунтуванні сутності категорії «фінансових втрат» і проведенні системного аналізу фінансових втрат в кожній складовій фінансового потенціалу регіонів України, і, як наслідок, визначенні їх обсягу у кожній складовій фінансового потенціалу регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Якщо ж розглядати фінансові втрати у фінансовому потенціалі регіону, варто спочатку зупинитись на його сутності. Відповідно до власного підходу, фінансовий потенціал регіону – це сукупна можливість господарюючих суб'єктів відповідного регіону в межах стійких економічних відносин формувати, розподіляти та ефективно використовувати наявні та потенційні фінансові ресурси для виконання функцій органами місцевого самоврядування. Ключовими компонентами фінансового потенціалу регіону є: можливість формування фінансових ресурсів; наявні та потенційні фінансові ресурси; функціонування системи стійких економічних відносин між суб'єктами регіону та модель ефективного управління фінансовим потенціалом.

На наш погляд, основними складовими фінансового потенціалу регіону є: бюджетний, податковий, інвестиційний, організаційний та управлінські потенціали.

Тому, фінансові втрати у фінансовому потенціалі регіону – це сукупність фінансових ресурсів, які були недоотримані до відповідного місцевого бюджету чи суб'єкта комунальної форми власності або завдали додаткових витрат органам місцевого самоврядування, а також це сукупність нереалізованих можливостей регіону місцевими органами влади через недосконалу їх організаційну та управлінську діяльність.

Зупинимось детальніше на фінансових втратах кожної складової фінансового потенціалу регіонів України.

Головним чинником фінансових втрат у податковій складовій фінансового потенціалу регіонів та України в цілому, на нашу думку, є постійний ріст тінзації економіки країни та її регіонів, що в свою чергу суттєво зменшує базу оподаткування (табл.1). Хоча, відповідно до методики розрахунку рівня тінзації Державною службою статистики, в країні з цим показником немає жодних проблем, який протягом останніх шести років коливається в межах від 16% до 16,5%. Проте, використовуючи зарубіжні методики та враховуючи розрахунки австрійського економіста Ф. Шнайдера рівень тіншової економіки в Україні у 2014 році досягнув 52,8% від офіційного ВВП [1, 3]. Таким чином, можна цілковито стверджувати, що 50% бази оподаткування знаходиться в тіні і формує фінансові втрати як державного, так і місцевих бюджетів України у вигляді недонадходжень податкових платежів.

За підрахунками профспілок, обсяг тіншової зарплати в Україні складає орієнтовано 200 млрд грн, а за оцінками податківців – 170 млрд грн щорічно. Якщо оцінювати цей обсяг на основі зіставлення статистичних даних по доходам населення і роздрібному товарообігу, рівень тіншових доходів домогосподарств може сягати 40-45%. Орієнтовні втрати бюджету оцінюються на рівні понад 46 млрд гривень, а недоотримані соціальні внески складають більш ніж 97 млрд гривень на рік [1]. Так як питома вага доходів місцевих бюджетів у зведеному Україні складає у 2014 році 22,2%, можемо припустити, що прямі бюджетні втрати місцевих бюджетів сягають 10,2 млрд грн у формі недонадходження місцевих і закріплених податкових надходжень, а непрямі у формі трансфертів у розмірі біля 20 млрд грн

Таблиця 1
Оцінка частки тіньового сектору економіки України за 2009-2014 рр., % ВВП [1]

Рік	Оцінка за методикою Держкомстату	Метод «витрати населення – роздрібний товарообіг»	Електричний метод	Монетарний метод	Метод збитковості підприємств	Метод сукупного попиту – сукупної пропозиції	Оцінка проф. Фрідріха Шнайдера
2009	16,1%	45,0%	35,0%	40,5%	31,0%	30,0%	46,0%
2010	16,5%	44,0%	37,0%	30,0%	31,0%	33,0%	45,0%
2011	16,0%	44,0%	37,5%	27,0%	31,5%	34,0%	44,1%
2012	16,0%	Інтегральний показник рівня тіньової економіки – 32 %					46,8 %
2013	16,1%	Інтегральний показник рівня тіньової економіки – 35 %					48,7%
2014	16,5%	Інтегральний показник рівня тіньової економіки – 40 %					52,8%

Наступним чинником фінансових втрат у податковій складовій фінансового потенціалу регіонів України є нарощування обсягів податкового боргу до місцевих бюджетів, що обліковується контролюючими органами у сфері оподаткування (табл. 2). Упродовж семи років спостерігається постійне нарощування цих боргів і, якщо обсяг податкового боргу до місцевих бюджетів України у 2008 році склав лише 843,4 млрд грн станом на 01.09.2014 року, його обсяг сягав 3868 млрд грн [9]. Таким чином, за сім років обсяг податкового боргу до місцевих бюджетів зріс у 4,6 рази, а за останній неповний рік його зростання відбулося на 1806,7 млрд грн, що є найвищим значенням за досліджуваний період. Проте ця ситуація спричинена не лише порушенням податкового законодавства платниками податків, а й втратою анексованої території АРК у 2014 році та завданих збитків від військових дій у Луганській і Донецькій областях.

Таблиця 2
Динаміка податкового боргу, що обліковується контролюючими органами в сфері оподаткування в Україні впродовж 2008-2014 років*

Роки	Податковий борг до МБУ (без урахування платників податків, щодо яких порушено справу про банкрутство), млрд. грн.	в т.ч. податковий борг по податкових надходженнях, млрд. грн.
2008	843,4	790,6
2009	1323,0	1197,9
2010	1690,4	1562,8
2011	1607,8	1589,8
2012	1862,6	1826,3
2013	2061,3	2035,9
2014 (станом на 01.09)	3868,0	3839,7

Побудовано автором: на основі джерела [10].

Наступним чинником фінансових втрат у податковій і бюджетній складовій фінансового потенціалу регіонів України є фінансові порушення, що призвели до втрат фінансових і матеріальних комунальних ресурсів (табл. 3). У 2013 році фінансові втрати місцевих бюджетів склали майже один мільярд гривень і, хоча загальна сума виявлених фінансових порушень у 2014 році скоротилась майже на 400 млн грн, усе ж таки загальні обсяги фінансових втрат у місцевих бюджетах є суттєвими і складають більше 567 млн грн. У структурі фінансових порушень більше 50% складають незаконні витрати, що підтверджують безвідповідальність працівників місцевих органів влади щодо ефективності використання коштів місцевих бюджетів. Тому, коли сьогодні, серед першочергових реформ є децентралізація управлінських функцій органами місцевої влади та фінансових ресурсів, постає потреба у підвищенні відповідальності представників місцевих органів влади щодо прийняття управлінських рішень та ефективності використання бюджетних коштів.

Окрім вищевказаних причин фінансових втрат у бюджетній складовій фінансового потенціалу регіону, не менше значення мають три найчастіше виявлені чинники впливу: нецільове використання бюджетних коштів, хабарі та неформальні платежі, марнотратство в бюджетних витратах. Використовуючи матеріали Всесвітнього економічного форуму, опитування керівників бізнесу, ми здійснили групування регіонів за важливістю впливу цих чинників на бюджетний потенціал за 2013 рік [2-5] (табл. 4).

Таблиця 3

Зміна складу та структури виявлених фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних комунальних ресурсів в Україні протягом 2013-2014 рр.

Показники	2013 р.		2014 р.	
	Комунальні ресурси		Комунальні ресурси	
	Всього	у т.ч. кошти місцевих бюджетів	Всього	у т.ч. кошти місцевих бюджетів
Виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, тис. грн	1 141 923,76	936 838,66	738 368,08	567 682,87
Всього, %	100,00	100,00	100,00	100,00
1. Недоотримано фінансових ресурсів, тис. грн	416 146,28	363 836,23	241 377,41	190 161,91
%, у загальній сумі фінансових порушень	36,44	38,84	32,69	33,50
2. Проведення витрат з порушенням законодавства (всього), у тому числі, тис. грн:	725 777,48	573 002,43	496 990,67	377 520,96
%, у загальній сумі фінансових порушень	63,56	61,16	67,31	66,50
2.1. Нецільові витрати державних ресурсів, тис. грн	106 213,63	106 208,73	62 592,74	62 112,42
%, у загальній сумі фінансових порушень	9,30	11,34	8,48	10,94
2.2. Незаконні витрати, тис. грн	600 919,96	466 694,12	417 902,11	315 371,39
%, у загальній сумі фінансових порушень	52,63	49,81	56,60	55,55
2.3. Недостачі, тис. грн	18 643,89	99,58	16 495,82	37,15
%, у загальній сумі фінансових порушень	1,63	0,01	2,23	0,01

Побудовано автором: на основі джерела [7]

Таблиця 4

Групування регіонів України за чинниками впливу на бюджетний потенціал регіонів України у 2013 рр.
(важливість впливу в балах від 1-5)

Назва групи	Групування регіонів України за трьома чинниками впливу на бюджетний потенціал		
	Нецільове використання бюджетних коштів	Хабарі та неформальні платежі	Марнотратство в бюджетних витратах
	Середнє значення – 3,7	Середнє значення – 4,0	Середнє значення – 4,0
Перша група (вище значення за середнє)	Вінницька обл. Волинська обл. Житомирська обл. Закарпатська обл. Івано-Франківська обл. Київська обл. Кіровоградська обл. Рівненська обл. Чернігівська обл. Чернівецька обл. Сумська обл. Тернопільська обл.	Вінницька обл. Волинська обл. Житомирська обл. Київська обл. Кіровоградська обл. Рівненська обл. Чернігівська обл. Чернівецька обл. Сумська обл. Тернопільська обл.	Вінницька обл. Волинська обл. Донецька обл. м. Севастополь Рівненська обл.
Друга група (дорівнює середньому значенню)	Львівська обл. Миколаївська обл.	Закарпатська обл. Івано-Франківська обл. Запорізька обл. Хмельницька обл.	Сумська обл. Черкаська обл. Житомирська обл.
Третя група (нижче середнього значення)	Автономна Республіка Крим Черкаська обл. Дніпропетровська обл. Донецька обл. Запорізька обл. м. Київ Луганська обл. Одеська обл. Полтавська обл. м. Севастополь Харківська обл. Херсонська обл. Хмельницька обл. Черкаська обл.	Автономна Республіка Крим Черкаська обл. Дніпропетровська обл. Донецька обл. м. Київ Львівська обл. Луганська обл. Миколаївська обл. Одеська обл. Полтавська обл. м. Севастополь Харківська обл. Херсонська обл. Черкаська обл.	Автономна Республіка Крим Дніпропетровська обл. Закарпатська обл. Запорізька обл. Івано-Франківська обл. Кіровоградська обл. м. Київ Київська обл. Львівська обл. Луганська обл. Миколаївська обл. Одеська обл. Полтавська обл. Тернопільська обл. Харківська обл. Хмельницька обл. Херсонська обл. Чернігівська обл. Чернівецька обл.

Побудовано автором: на основі джерела [2-5].

У дванадцяти регіонах України показники впливу на бюджетну складову фінансового потенціалу є вищими середньоукраїнських, що підтверджує безвідповідальність працівників органів місцевої влади щодо використання бюджетних коштів у регіонах. Хоча, крім вище наведених чинників, не меншу роль відіграє несвоєчасність освоєння бюджетних коштів протягом бюджетного року, як наслідок повернення їх до державного бюджету. Проте, цей чинник не завжди впливає лише із-за неефективного управління на місцях, а досить короткого терміну їх освоєння. Тому що, як правило, додаткові кошти для капітальних видатків у регіони передаються лише у четвертому кварталі, і якщо їх освоєння потребує довготривалої процедури – оголошення тендеру, розробки проектно-кошторисної документації та ін., тримісячного терміну не завжди вистачає для освоєння.

Хоча, на фінансові втрати у фінансовому потенціалі регіонів України, здійснюють й інші чинники. Так, згрупувавши сім із п'ятнадцяти факторів, які впливають не лише на податкову, а на інвестиційну, управлінську та організаційну складову фінансового потенціалу регіонів України, визначили, що протягом останніх років в Україні найвагомішими чинниками впливу є: нестабільність державної політики, податкова політика та корупція (табл. 5).

Під дією вищенаведених чинників регіони України постійно змінюють індекс конкурентоспроможності, внаслідок чого окремі регіони втрачають інвестиційну привабливість, що супроводжується відтоком капіталу.

Зупиняючись детальніше на фінансових втратах інвестиційної складової фінансового потенціалу регіонів України, варто вказати на те, що за весь період незалежності країни, з економіки виведено в офшори більше \$220 млрд, тобто кожен рік із країни виводилось понад \$8 млрд. Природно, частина цих коштів поверталась назад у вигляді іноземних інвестицій і кредитів, а також фінансування виборчих проектів.

Таблиця 5

Зміна рівня впливу на податковий, інвестиційний, управлінський та організаційний потенціал регіонів України за 2010-2013 рр. (% респондентів, що визначили найвпливовішим фактором)

Чинники (із 15 запропонованих)	Середні значення по регіонах України			
	Роки			
	2010	2011	2012	2013
Нестабільність державної політики	17,0	12,0	15,2	16,9
Податкова політика	14,0	16,0	15,7	13,8
Корупція	10,0	15,0	12,2	11,3
Податкові ставки	8,0	7,0	9,7	10,0
Неефективність роботи чиновників	5,0	6,0	9,3	9,9
Нестабільність місцевої та державної влади	10,0	6,0	6,5	6,8
Нерозвинутість інфраструктури	3,0	3,0	3,7	4,1

Побудовано автором: на основі джерела [2-5]

На жаль, за підрахунками експертів Федерації роботодавців України, за перше півріччя 2014 року з України відтік капіталу склав біля 6 млрд грн. Причини лежать на поверхні. Економіка, а також політична та військова ситуації свідчать про те, що умови в Україні зовсім не такі для того, щоб до нас заходили інвестиції [13].

Унаслідок негативного впливу вищенаведених чинників на фінансові втрати регіонів України, їх рівень соціально-економічного розвитку суттєво змінюється. Користуючись даними Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України, проаналізували загальне місце регіону за всіма сферами соціально-економічного розвитку (табл. 6).

Як видно з таблиці 6, своїми лідерськими позиціями поступилися Донецька, Харківська, Одеська області, на зміну Київській, Дніпропетровській і Хмельницькій областям. Першою причиною, цієї ситуації є не економічна, а політична та військова нестабільність. Хоча, ще до військових подій 2014 року, в 2013 році Донецька та Луганська області займали не найкращі місця в рейтингу рівня соціально-економічного розвитку своїх територій. Спеціалізація у розвитку цих регіонів уже давно вимагала диверсифікації розвитку різних галузей спеціалізації. Дотаційна вугільна галузь цих регіонів ставала скоріше тягарем, а не перевагою.

Висновки. Отже, загальні сумарні фінансові втрати у вигляді тінізованої частки валового регіонального продукту в Україні за 2013 рік, враховуючи офіційні дані Державного комітету статистики та рівень тінізації за методикою австрійського економіста Ф. Шнайдера, складають 791,8 млрд грн, 41,3% яких є фінансовими втратами трьох основних регіонів: м. Києва, Дніпропетровської та Донецької областей. Нарощування податкової заборгованості до місцевих бюджетів в умовах податкового-бюджетного реформування не завжди позитивно впливає на можливості практичного застосування бюджетної децентралізації.

Таблиця 6
Розрахунок рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України за 2013-2014 рр.*

Регіони	Загальне місце регіону за усіма сферами соціально-економічного розвитку			Регіони	Загальне місце регіону за усіма сферами соціально-економічного розвитку		
	2013 р.	2014 р.	(+,-)		2013 р.	2014 р.	(+,-)
Вінницька	9	10	-	Одеська	8	13	-4
Волинська	17	12	6	Полтавська	23	7	18
Дніпропетровська	12	5	9	Рівненська	22	19	3
Донецька	18	24	-4	Сумська	24	20	6
Житомирська	13	18	-3	Тернопільська	7	9	-1
Закарпатська	21	15	8	Харківська	2	14	-11
Запорізька	11	16	-4	Херсонська	5	17	-11
Івано-Франківська	10	4	7	Хмельницька	6	3	4
Київська	3	2	2	Черкаська	15	11	6
Кіровоградська	19	22	-1	Чернівецька	4	23	-18
Луганська	25	25	2	Чернігівська	16	8	10
Львівська	20	6	18	м. Київ	1	1	1
Миколаївська	14	21	-5				

* без врахування даних по тимчасово анексованій АРК

Переважну більшість негативних чинників впливу на нарощування фінансових втрат у складових фінансового потенціалу можна подолати шляхом детінізації економіки регіонів і країни в цілому, підвищення рівня відповідальності працівників місцевих органів влади в рамках проведення адміністративної реформи, подолання корупції, непрозорих тендерних конкурсів, інвестиційних проєктів.

Література:

1. Бочі Ангела, Поворозник Василь. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання 2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД) вимірювання- [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf
2. Бойко Т., Гончаренко І. и др. Отчет о конкурентоспособности регионов Украины 2010. – Фонд «Эффективное управление», Украина, 2010 г. – 227 с.
3. Бойко Т., Гончаренко І. и др. Отчет о конкурентоспособности регионов Украины 2011. – Фонд «Эффективное управление», Украина, 2011 г. – 230 с.
4. Бойко Т., Гончаренко І. и др. Отчет о конкурентоспособности регионов Украины 2012. – Фонд «Эффективное управление», Украина, 2012 г. – 232 с.
5. Бойко Т., Гончаренко І. и др. Отчет о конкурентоспособности регионов Украины 2013. – Фонд «Эффективное управление», Украина, 2013 г. – 234 с.
6. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання- [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ebooktime.net/book_55_glava_45_3.5.
7. Звіти про результати діяльності Держфінінспекції та її територіальних органів за січень-грудень 2013 та 2014 рр.- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/100255>
8. Леіашвілі Паата. Економічна діяльність: телеологічний аналіз, 2010 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elbib.in.ua/ekonomicheskaya-deyatelnost-teleologicheskiiy.html>
9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Оперативний щомісячний розрахунок рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України по оперативним даним за січень-грудень 2013-2014 рр. Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України. – Харків -2015 р. – 28 с.
12. Фільо М. М. Податкові втрати: теоретичний аспект НУ «ОА» Наукові записки. Серія «Економіка». Випуск 17 - С.162-168
13. Федерація роботодавців України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fru.org.ua/ua/media-center/blogs/oliynyk/koly-striliaiut-todi-ne-do-rozvytku-ekonomiky>

УДК 368.03:330.322](477)